

Sygn. akt V CSK 406/13

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku P. [...] S.A. z siedzibą w W.
przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Starosty Powiatu [...], Gminy P.
i Spółki [...] w P.
o zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 kwietnia 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki Spółki [...] w P.
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 27 marca 2013 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od uczestniczki Spółki [...] w P. na rzecz wnioskodawcy kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.**

UZASADNIENIE

1. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jest konsekwencją oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

2. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestnik postępowania w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia - Spółka [...] powołał się na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) i potrzebę wyjaśnienia przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), które to problemy przedstawił w formie pytania: „czy przedsiębiorstwo państwowe przed dn. 1 lutego 1989 r. w ramach funkcjonowania na zasadach jednolitej własności państwowej (ówczesny art. 128 k.c.), miało status posiadacza samoistnego nieruchomości (...), czy też przedsiębiorstwa nie można uznać w okresie do 1 lutego 1989 r. za samoistnego posiadacza nieruchomości, jeżeli miało ono taki status, to czy z uwagi na uniemożliwienie przez ówczesnego ustawodawcę zawiadywanemu właścicielowi skutecznej ochrony nie stanowi nadużycia prawa próba doliczenia okresu sprzed 1 lutego 1989 r. do okresu zasiedzenia.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie został przez uczestnika uzasadniony szerzej niż podano wyżej, odrębnie od uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej, których Sąd Najwyższy nie może rozważać i objąć kontrolą w ramach przedsądu.

3. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, Lex nr 1232793).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia nie usprawiedliwia tezy, że skarga kasacyjna wnioskodawcy jest oczywiście uzasadniona. Charakterystyczne przy tym, że uczestnik zarzucił Sądowi Okręgowemu oczywiste naruszenie tych samych przepisów prawa materialnego, w odniesieniu do których sformułował tezę o potrzebie dokonania ich wykładni, w związku z wątpliwościami powstającymi przy ich stosowaniu. Ta logiczna sprzeczność w ramach stanowiska prezentowanego przez uczestnika wyklucza uznanie jego skargi kasacyjnej za uzasadnioną w sposób oczywisty.

4. Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). Skarżący

powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Zagadnienie to powinno być nadto „istotne” z uwagi na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, to zarówno charakter zgłoszonego w niej roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Zagadnienia, na potrzebę rozstrzygnięcia których wskazał uczestnik były już wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. Trzeba przy tym zauważyć, że zajmując stanowisko wobec problemu zakwalifikowania władania nieruchomością wykonywanego przez przedsiębiorstwo państwowe przed 1 lutego 1989 r. jako posiadania samoistnego, Sąd Okręgowy poparł je kilkoma wypowiedziami Sądu Najwyższego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2012 r., IV CSK 183/11, Lex nr 1130302). Sąd Okręgowy podkreślił jednak, że pogląd ten nie miał decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia, gdyż gdyby nawet posiadanie samoistne nieruchomości przypisać nie przedsiębiorstwu państwowemu lecz Skarbowi Państwa, to w okolicznościach niniejszej sprawy wnioskodawca wykazał zaistnienie konkretnych zdarzeń, które prowadziły do przeniesienia posiadania nieruchomości na przedsiębiorstwo państwowe będące jego poprzednikiem prawnym. Miały one miejsce niewątpliwie już wówczas, gdy władanie cudzą nieruchomością przez przedsiębiorstwo państwowe mogło być postrzegane jako posiadanie samoistne.

Sąd Najwyższy po wielokroć wypowiadał się na temat możliwości zakwalifikowania „próby doliczenia okresu sprzed 1 lutego 1989 r. do okresu zasiedzenia jako nadużycia prawa podmiotowego z uwagi na uniemożliwienie przez ówczesnego ustawodawcę zawiadywanemu właścicielowi skutecznej ochrony”. Za ustalony trzeba w tym zakresie uznać pogląd wyrażony w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 26 października 2006 r., III CZP 30/07, OSNC 2008, nr 5, poz. 43, według którego „przeszkoda uniemożliwiająca rozpoczęcie lub

powodująca zawieszenie biegu zasiedzenia powinna mieć charakter obiektywny w tym znaczeniu, że chwilę jej powstania i ustania określają obiektywne okoliczności, niezależne od zachowania się osoby, którą przeszkoda dotknęła. W szczególności nie ma znaczenia dla oznaczenia chwili ustania przeszkody czas, w którym osoba ta podjęła stosowne działania; istotne jest to, kiedy powszechne oddziaływanie przeszkody ustało i osoba ta mogła podjąć te działania. Ocena w tym przedmiocie musi być pozostawiona sądowi orzekającemu w konkretnej sprawie. Dokonując tej oceny, sąd powinien mieć na względzie, że zastosowanie art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 k.c. w omawianych sytuacjach jest uzasadnione tylko w razie ustalenia, iż osoba uprawniona do skutecznego dochodzenia roszczenia o wydanie nieruchomości rzeczywiście była tej możliwości pozbawiona. Takie ustalenie nie może być dokonane wyłącznie na podstawie twierdzeń osoby uprawnionej; Konieczne jest wykazanie, że w ówczesnych warunkach ustrojowych i w stanie prawnym wówczas obowiązującym skuteczne dochodzenie roszczenia nie było możliwe bądź ze względu na niedostępność środków prawnych, które pozwoliłyby podważyć wadliwe akty władzy publicznej, bądź ze względu na to, że powszechna praktyka stosowania obowiązujących wówczas przepisów - obiektywnie biorąc - nie stwarzała realnych szans uzyskania korzystnego dla uprawnionego rozstrzygnięcia. Jest to istotne, gdyż wykazanie tych okoliczności powinno zapobiec niebezpieczeństwu nadmiernej subiektywizacji w ujmowaniu stanu siły wyższej. osoba powołująca się na niemożliwość dochodzenia roszczeń przez określony czas z uwagi na zawieszenie wymiaru sprawiedliwości". W ramach ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie nie ma mowy o jakichkolwiek przeszkodach, które by miały dotyczyć uczestnika i uniemożliwić mu dochodzenie roszczeń przeciwko władającemu jego nieruchomością.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu, przy czym co do kosztów postępowania stosownie do art. 520, art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz na podstawie § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 7 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490), orzeczono jak w sentencji.

[aw]
es